

Жила Олександра Петрівна
(1924 – 1978),
опера співачка,
уродженка с. Сміле Роменського р-ну.

«Добре пам'ятаю цю винятково талановиту співачку. Вона володіла божественним талантом, який буває раз чи двічі на століття. Лесине потужне драматичне сопрано – то справжній діамант на оперному небосхилі мистецтва. Щира, безпосередня, весела. З нею було надзвичайно присмно і цікаво спілкуватися. Я знову – вкотре – впевнився, що справжні співацькі таланти народжуються в селах, а не на асфальті».

Дмитро Гнатюк.

Олександра Жила народилася 4 травня 1924 року в селі Смілому на Роменщині в бідній селянській родині. Батько Петро Карпович Жила – сільський коваль, мати Параска Федорівна Кубрак – проста колгоспниця все життя пропрацювали в колгоспі, заробляючи на хліб тяжкою працею. В сім'ї вона була наймолодшою дев'ятою дитиною. Збереглися відомості про двох братів Олесі – один із них загинув на фронті, другий повернувся з війни інвалідом. Дівчинка з дитинства мріяла стати лікарем і після семирічки вступила в медичну школу в Харкові, щоб по закінченні продовжити навчання в медінституті.

Вдень Олеся відвідувала заняття і була серед успішних учениць, а ввечері поспішала на репетиції хорового гуртка, співала у вокальному ансамблі самодіяльної капели бандуристів при Харківському тракторному заводі. Захоплення співом на той час було природною потребою її музичної натури. Але стати співачкою вона навіть гадки не мала. Хоча... хто знає, може, в душі юної співачки на підсвідомому рівні і зріла мрія про цю професію.

У медшколі Олеся провчилася два роки, як почалася Велика Вітчизняна війна. У перші ж дні фашистської навали вона з'явилася у військкомат із проханням відправити її медсестрою на фронт. І невдовзі дівчину призначили у прифронтний госпіталь під Харковом. У такій обстановці розпочалася "кар'єра" майбутньої артистки. Медсестри не тільки допомагали пораненим терпіти фізичні страждання, а й підтримували їх морально. А такі, як Олеся Жила, утішали ще й піснею.

Та ось закінчилося воєнне лихоліття і Олеся знову вдома, вона – активна учасниця художньої самодіяльності і в складі агіткульбригади роз'їжджає селами та райцентрами Сумщини з концертами. Її чудовий голос звучить у сільських клубах, будинках культури, на польових станах. І неодноразово, бувало, односельці, захоплюючись співом Олесі, казали її матері: "У тебе, Федорівно, не донька, а справжній соловей. Артисткою б їй бути!" А мама, жінка набожна, відповідала: "На все воля Божа"...

У післявоєнні роки практикувалися огляди художньої самодіяльності. У 1947 році на обласному огляді, в якому брала участь Олександра, члени журі одноставно присудили їй перше місце і рекомендували на республіканський огляд молодих талантів.

І ось стоїть вона на на сцені Київського оперного театру – висока, струнка, вродлива. Помітно хвилюється. Їй доведеться співати перед поважним журі. За столом – М. Литвиненко-Вольгемут, І. Паторжинський, З. Гайдай, сивоволосі професори консерваторії. Олеся проспівала дві арії з опери "Запорожець за Дунаєм". В антракті до неї підійшла Марія Іванівна Литвиненко-Вольгемут і сказала: "Твоє місце на оперній сцені. Чекаємо тебе в консерваторії".

І дівчина послухалася поради знаменитої співачки.

Так сільська дівчина з феноменальними вокальними даними стала студенткою Київської консерваторії ім. П. Чайковського. Розпочався період праці і творчих пошуків під керівництвом педагога М. Снаги-Паторжинської. Одного разу на консерваторському концерті була присутня письменниця Ванда Василевська. Послухавши Олександру, вона оцінила її голос і запросила до себе додому. Невдовзі вони подружилися. Великою мірою завдяки турботам Ванди Львівни молода співачка змогла продовжувати навчання. Післявоєнні роки були голодні, і Василевська підтримувала бідну студентку, причому не тільки морально, а й матеріально.

Уже на другому курсі Олександра співала партію Наталки в опері "Наталка Полтавка" М. Лисенка в Оперній студії при консерваторії, а до державного іспиту підготувала партію Одарки із "Запорожця за Дунаєм" С. Гулака-Артемовського. До речі, в цій самій ролі відбувся і її дебют на сцені Київського оперного театру в парі зі знаменитим співаком Іваном Паторжинським, який виконував партію Карася.

Пам'ятним для молодої артистки став 1953 рік. Їй серед найкращих доручили виступити на IV Всесвітньому фестивалі молоді та студентів у Бухаресті. Тоді ж вона отримала запрошення на роботу в Київський театр опери і балету. Там репертуар молодої співачки розширився: Гелена в "Богдані Хмельницькому" К. Данькевича (Олександра одною з перших виконала цю партію), Дідона в "Енеїді" М. Лисенка, Катерина в однойменній опері М. Аркаса, Люба в "Зорі над Двіною" Ю. Мейтуса, Надія в "Аскольдовій могилі" О. Верстовського, Горислава в "Руслані і Людмилі" М. Глінки, заголовна партія в "Аїді" та Амелія в "Балі-Маскарад" Дж. Верді... А її коронними, як і раніше, залишалися партії Одарки та Наталки, завжди супроводжувані незмінним успіхом. Понад 20 вокальних партій виконувала Олександра Жила на сцені столичної опери. Виконувала блискуче.

Кажуть, що коли 1957 року Олександра Жила проспівала партію Аїди на сцені Большого театру в Москві, публіка влаштувала їй овацію. Про голос і сценічне обдарування співачки захоплено відгукувалися І. Козловський, С. Лемешев, Н. Обухова, М. Максакова, М. Рейзен. Вони ще пам'ятали тріумфальні виступи в Москві в 1936 р. славетної Оксани Петрусенко і вважали Олександру Жилу її достойною спадкоємицею.

За заслуги у вокально-виконавському мистецтві Олександрі Жилі у 1957 році було присвоєно звання заслуженої артистки УРСР. До її концертного репертуару входили оперні арії, романси українських і російських композиторів-класиків, народні пісні та твори радянських авторів. Вона приголомшливо співала знамениту пісню Д. Покрасса і В. Лебедєва-Кумача "Україно моя, Україно". Уперше, ще 1939 року, її виконала Оксана Петрусенко, і після того мало хто з професійних співаків наважувався включати твір у свій репертуар, – вважалося, що проспівати краще, ніж Петрусенко, неможливо. А Жила виконувала цю пісню в концертах. Та як! Не гірше, ніж сама Петрусенко. Багато хто навіть вважав, що голос Олександри дуже скидається на голос її знаменитої попередниці – ті ж потужність, нездоланна лавина звуку, і навіть тембри схожі.

Коли співачці казали про це, вона відповідала: "Звісно, приємно чути, що я "друга Петрусенко", але мені все ж таки хотілося б залишатися собою". Співачка багато гастролювала, її популярність зростала.

Але підступна хвороба підкосила її в самому розквіті слави. Маятник життя гойднувся вліво. І... зупинився. Артистки не стало 6 квітня 1978 року.

У музичних фондах Українського радіо збереглося всього кілька магнітофонних записів. Кожен із них тепер – унікальний.